

ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმება დიდი უმადურობის საბაბით

1. თუკი დასაჩუქრებული მჩუქებლის მეუღლეა, მისი განსაკუთრებული დამოკიდებულება მჩუქებლისადმი ატარებს უფრო მავალდებულებელ ხასიათს, ვიდრე იმ შემთხვევებში, როცა დასაჩუქრებული მესამე პირი ან ნათესავია.

2. სხვა გარემოებებთან ერთობლიობაში, მეუღლის რჩენის ვალდებულების შეუსრულებლობა ქმნის უმადურობის შემადგენლობას. (ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სსკ-ის 529, 530 I, 56 I მუხლები

უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 18 მარტის № ას-1011-954-2015 გადაწყვეტილება

I. საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელე და მოპასუხე 1991 წლის 23 თებერვლიდან იმყოფებიან რეგისტრირებულ ქორწინებაში. 1999 წლის 23 ოქტომბერს მოსარჩელემ პირველ მოპასუხეს ჩუქების ხელშეკრულებით გადასცა მის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება (შემდგომში „პირველი უძრავი ქონება“). მჩუქებელს სხვადასხვა ქორწინებიდან ჰყავდა შვილები. 2007 წლის 2 მარტს გაცემული სამკვიდრო მოწმობის საფუძველზე მოსარჩელემ მემკვიდრეობით მიიღო მისი ერთ-ერთი შვილის სამკვიდრო ქონება (შემდგომში „მეორე უძრავი ქონება“), უძრავი ნივთი. 2013 წლის 4 მარტს მოსარჩელემ პირველ მოპასუხეს ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე საკუთრების უფლებით გადასცა მემკვიდრეობით მიღებული მეორე უძრავი ნივთიც. ერთად ცხოვრების დროს მეუღლეებს შორის ხშირად ხდებოდა კონფლიქტი, რომელმაც უკანასკნელ წლებში სისტემატური და მწვავე ხასიათი მიიღო. 2013 წლის 5 აპრილს, შვილს სურდა მამის (მოსარჩელის) მონახულება, მაგრამ პირველმა მოპასუხემ (მეუღლემ) მას არ მისცა ბინაში შესვლისა და მამის ნახვის უფლება. კონფლიქტის მოგვარების მიზნით გამოძახებულ იქნა საპატრულო პოლიცია, რომლის წარმომადგენელსაც მოსარჩელემ განუცხადა, რომ სურდა შვილთან საცხოვრებლად გადასვლა. ამას დაეთანხმა როგორც შვილი, ასევე პირველი მოპასუხეც. მოსარჩელე დღესაც შვილთან ცხოვრობს. 2013 წლის 5 აპრილს პირველმა მოპასუხემ ნაჩუქარი მეორე უძრავი ნივთი მიჰყიდა მ.ა.—ძეს (შემდგომში: მეორე მოპასუხე, შემძენი). მეორე მოპასუხე საჯარო რეესტრში სადავო უძრავი ქონების მესაკუთრედაა აღრიცხული. 2013 წლის 15 აპრილს მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხეთა მიმართ და მოითხოვა 1999 წლის 23 ოქტომბრისა და 2013 წლის 4 მარტის ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმება და 2013 წლის 5 აპრილის უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხე-

ლშეკრულების ბათილად ცნობა. მოსარჩელემ სარჩელში აღნიშნა, რომ პირველი მოპასუხე დაინტერესებული იყო მისი გარდაცვალებით და აღნიშნულის დასადასტურებლად ფაქტობრივ გარემოებაზეც მიუთითა, კერძოდ, კუჭიდან ფარული სისხლდენის დიაგნოზზე, რაც მისი მოვლის დროს დასაჩუქრებულისთვის შესამჩნევი იყო, თუმცა მან ამის თაობაზე ექიმს არ აცნობა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 31 იანვრის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. სასამართლომ დავის მოსაწესრიგებლად გამოიყენა სსკ-ის 524-ე, 525-ე, 529-ე, 530-ე, 56-ე მუხლები. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მსჯელობა და არ დააკმაყოფილა სააპელაციო საჩივარი. საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა და ნაწილობრივ დააკმაყოფილა საკასაციო საჩივარი, კერძოდ, გააუქმა 1999 წლის 23 ოქტომბერს დადებული ჩუქების ხელშეკრულება, ხოლო 2013 წლის 4 მარტს დადებული ჩუქების ხელშეკრულება და 2013 წლის 5 აპრილს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულება ძალაში დატოვა, ვინაიდან გაუქმების დასაბამებულად სათანადო მტკიცებულებები წარდგენილი არ ყოფილა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 23 ივნისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა თბილისის საქალაქო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მისი სამართლებრივი შეფასებები. პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის მითითება იმის შესახებ, რომ დასაჩუქრებული მჩუქებელს აყენებდა მძიმე შეურაცხყოფას, სასამართლოს დასკვნით, სადავო გარემოების დამადასტურებელი მტკიცებულება სასამართლოში არ წარმოდგენილა. პალატის განმარტებით, სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილების საფუძველი არ არსებობდა არც სსკ-ის 530-ე მუხლის გათვალისწინებით, ვინაიდან ჩუქების შემდეგ მჩუქებლის მძიმე მდგომარეობაში აღმოჩენის შემთხვევაში მითითებული გარემოების მტკიცების ტვირთი აწევს მჩუქებელს, რომელმაც უნდა დაადასტუროს მისი ეკონომიკური მდგომარეობის არსებითად გაუარესების ფაქტი. ამასთან, არსებით გაუარესებად მიიჩნევა ვითარება, როცა მჩუქებელს არ გააჩნია სახსრები თავის გამოსაკვებად და ელემენტარული საყოფაცხოვრებო პირობების შესაქმნელად. პალატის შეფასებით, აპელანტის მხოლოდ ზეპირი მითითება იმ გარემოებაზე, რომ მჩუქებელი ბინას მანამდე აქირავებდა და თავს მიღებული ქირით ირჩენდა, ვერ გახდებდა სადავო გარემოების დადასტურებულად მიჩნევის საფუძველი.

საკასაციო სასამართლომ შეცვალა აღნიშნული გადაწყვეტილება შემდეგი დასაბამებით: გამჩუქებელი სარჩე-

ლის დაკმაყოფილების ერთ-ერთ საფუძვლად სსკ-ის 529-ე მუხლის პირველ ნაწილზე მიუთითებდა, მიიჩნევდა, რომ მისი მეუღლე (დასაჩუქრებული) სისტემატურად აყენებდა ფიზიკურ და სიტყვიერ შეურაცხყოფას, აღარ ზრუნავდა მასზე, გამოავლო ბინიდან, მის შვილებს უდიერად მოიხსენიებდა და სხვა, რითაც ამ უკანასკნელმა მის მიმართ გამოიჩინა დიდი უმადურობა და მიაყენა მძიმე შეურაცხყოფა. სააპელაციო სასამართლომ სათანადოდ არ შეაფასა საქმის მასალები, მოსარჩელის ახსნა-განმარტება და გამოიტანა დასკვნა, რომ არ არსებობდა სსკ-ის 529-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული წინაპირობები. საქმეზე დაკითხულ მოწმეთა ჩვენებები და საპატრულო პოლიციის მასალები, სულ მცირე, პირველი მოპასუხის მხრიდან დიდი უმადურობის გამოჩენას ადასტურებდა. არ ყოფილა გათვალისწინებული ის გარემოებაც, რომ დასაჩუქრებული, ჩუქების უსასყიდლო ხასიათიდან გამომდინარე, ვალდებულია, განსაკუთრებული დამოკიდებულება ჰქონდეს გამჩუქებლის მიმართ, მით უფრო მაშინ, როცა მათ ქორწინება აკავშირებთ. ორივე შემთხვევაში ქონების უსასყიდლო გადაცემა მხარეთა შორის არსებულ საქორწინო ურთიერთობასთან იყო დაკავშირებული და ქონება წარმოადგენდა მოსარჩელის შენატანს მეუღლესთან თანაცხოვრების უზრუნველსაყოფად. უძრავი ნივთის უსასყიდლო გადაცემის დროს, ბუნებრივია, გამჩუქებელი ამ ნაბიჯს დგამდა იმის მოლოდინით, რომ მოპასუხესთან მშვიდობიან საქორწინო ურთიერთობას გააგრძელებდა, ეს უკანასკნელი კი, როგორც მეუღლე, შეასრულებდა მასზე ზრუნვის არა მარტო ზნეობრივ, არამედ კანონისმიერ მოვალეობასაც (სსკ-ის 1182-ე მუხლი). ამ შემთხვევაში პირველ მოპასუხეს უფრო მეტი მადლიერებისა და ყურადღების გამოჩენა ევალება და მეტი პასუხისმგებლობა ეკისრება, მესამე პირთან ან, თუნდაც, ნათესავთან შედარებით. ის ფაქტი, რომ მოსარჩელე დღემდე ვერ ახერხებს ბინაზე მფლობელობის აღდგენას პირველი მოპასუხის წინააღმდეგობის გამო, მიუღებელი და გასაკიცხია არა მარტო საზოგადოებაში არსებული წეს-ჩვეულებებისა და დამკვიდრებული მოსაზრებების გათვალისწინებით, არამედ კანონისმიერი დანაწესებიდან გამომდინარეც. შესაბამისად, მხოლოდ ამ გარემოების დადგენაც სრულიად საკმარისი იყო იმ დასკვნისათვის, რომ დასაჩუქრებულმა მოსარჩელის მიმართ დიდი უმადურობა გამოიჩინა. რაც შეეხება მოთხოვნის მეორე საფუძველს, საცხოვრისის გასხვისების გამო კასატორის მძიმე მატერიალურ მდგომარეობაში ჩავარდნას, საკასაციო სასამართლო არც ამ შემთხვევაში ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოსეულ სამართლებრივ შეფასებებს და მიიჩნევს, რომ ვლინდებოდა სსკ-ის 530-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგის განმსაზღვრელი წინაპირობებიც: მოსარჩელე ხანდაზმულია (87 წლისაა), იგი საჭიროებს მოვლას და სხვა აუცილებელ დახმარებას (2013 წლის 12 მარტს დაცემის შედეგად მოიტეხა ბარძაყი), მას არა აქვს შესაძლებლობა, მატერიალური სახსრები დამოუკიდებლად მოიპოვოს. ქონების გასხვისებით კასატორი უდავოდ ჩავა-

რდა მძიმე მდგომარეობაში, მას მოესპო საკუთარი შეხედულებით ქონების განკარგვის შესაძლებლობა, მაგალითად, გაქირავებისა, სარგებლის მიღებისა, მთელი სიცოცხლის მანძილზე მისთვის მისაღები პირისთვის უძრავ ნივთზე საკუთრების გადაცემისა სარჩოს გადახდის პირობით და სხვა. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა, რომ ჩუქების ხელშეკრულების დადების შემდგომ მოსარჩელის ეკონომიკური მდგომარეობა არსებითად არ გაუარესებულა, სამართლებრივად დაუსაბუთებელია.¹ რაც შეეხება 2013 წლის 5 აპრილის ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილობის მოთხოვნას, რომლის საფუძველზედაც მეორე უძრავი ნივთის მესაკუთრე გახდა მეორე მოპასუხე, საკასაციო სასამართლო სრულად იზიარებს გასაჩივრებული განჩინების დასკვნას ნასყიდობის ნამდვილობასთან მიმართებით. მოსარჩელემ ვერ დაასაბუთა ნასყიდობის მოჩვენებითი ხასიათი დამაჯერებლად, სათანადოდ და დასაშვები მტკიცებულებებით. მხოლოდ იმაზე მითითება, რომ ნასყიდობის საგანი მყიდველს მფლობელობაში არ გადასცემია, არაა საკმარისი გარიგების მოჩვენებითობის დასადასტურებლად, რადგანაც უძრავ ნივთთან დაკავშირებული გარიგების ნამდვილობა ნასყიდობის საგნის პირდაპირ მფლობელობაში გადაცემას არ უკავშირდება (სსკ-ის 183-ე მუხლი). პალატა ყურადღებას ამახვილებს ამ საფუძვლით გარიგების ბათილობასთან დაკავშირებით დადგენილ პრაქტიკაზე: „საკასაციო სასამართლო მიუთითებს სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლის პირველ ნაწილზე და განმარტავს, რომ მოჩვენებითი გარიგების არსებობის შემთხვევაში არ არსებობს გამოვლენის გარეგანი დათქმა. ამ შემთხვევაში აუცილებელია, რომ ნების გამოვლენი და ნების მიმღები მოქმედებდნენ შეთანხმებით და ორივე აცნობიერებდნენ ნების ნაკლს. ... სსკ-ის 56-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ბათილია გარიგება, რომელიც დადებულია მხოლოდ მოსაჩვენებლად, იმ განზრახვის გარეშე, რომ მას შესაბამისი იურიდიული შედეგი მოჰყვეს (მოჩვენებითი გარიგება), ამრიგად, განსახილველი ნორმით იგულისხმება ის შემთხვევა, როდესაც, როგორც ნების გამოვლენი, ასევე მისი მიმღები მოქმედებენ იმ განზრახვის გარეშე, რომ ამ გარიგებას შესაბამისი იურიდიული შედეგი მოჰყვეს. ყოველივე აღნიშნული მიუთითებს იმაზე, რომ მოჩვენებითი გარიგებას ახასიათებს მხარეთა „ურთიერთშეთანხმება“, „გარიგება“ მოჩვენებითი ნების გამოვლენის შესახებ. ამ შემთხვევაში ორივეს გაცნობიერებული აქვს, რომ მათ მიერ ასეთი ნების გამოვლენას არ მოჰყვება იურიდიული შედეგი. სასამართლო პრაქტიკამ გვიჩვენა, რომ ძირითადად მოჩვენებითი გარიგების დადება დაკავშირებულია მესამე პირთან არსებულ ურთიერთობასთან (მაგალითად, მოჩვენებითი გარიგების დადების ერთ-ერთ მოტივს შეიძლება წარმოადგენდეს მესამე პირის მოტყუება, პასუხისმგებლობისაგან თავის არიდება და ა.შ.). ... ამ მხრივ დიდი მნიშვნელობა გააჩნია პრეზუმფციებისა და მტკიცების ტვირთის

¹ შდრ. სუსგ N ას-710-676-2015, 22.09.2015 წელი.

სწორად განსაზღვრას. მითითებული გარემოებების დადასტურება ეკისრება პირს, რომელიც ითხოვს ამ საფუძვლით გარიგების ბათილობას, რადგან თუნდაც მოსარჩელე უთითებდეს გარიგების ერთი მხარის არაკეთილსინდისიერებაზე, ივარაუდება, რომ გარიგების მეორე მხარე მოქმედებდა კეთილსინდისიერად, რისი გაქარწყლებაც მოსარჩელეს ევალება.² ამრიგად, რადგანაც არ არსებობს მეორე უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების მოსარჩელისათვის დაბრუნების სამართლებრივი საფუძველი (ნასყიდობის ბათილობა), ამ ნაწილში არც სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველი არ ვლინდება.

საკასაციო პალატა მიუთითებს: რადგანაც იკვეთება პირველი უძრავი ნივთის ჩუქების გაუქმების სსკ-ის 529-ე და 530-ე მუხლების პირველი ნაწილებით გათვალისწინებული შედეგის განმაპირობებელი წინაპირობები და არ არსებობს კასატორის მოთხოვნის გამომრიცხავი გარემოებები, სასარჩელო მოთხოვნა ამ ნაწილში საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს. 1999 წლის 23 ოქტომბერს მოსარჩელესა და პირველ მოპასუხეს შორის დადებული ბინის ჩუქების ხელშეკრულება უნდა გაუქმდეს.

III. კომენტარი

სასამართლო ზემოაღნიშნულ საქმეში მსჯელობს სამი ძირითადი საკითხის ფარგლებში: ა) ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმება სსკ-ის 529-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის საფუძველზე, ბ) ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმება სსკ-ის 530-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის საფუძველზე, გ) ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა სსკ-ის 56-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის საფუძველზე.

სასამართლოს გადაწყვეტილება პირველ საკითხთან დაკავშირებით არსებითად მართებული, თუმცა არასაკმარისად დასაბუთებულია. სსკ არ განმარტავს, თუ რა შედის „უმაღურობის“ ცნებაში (529 I მუხლი), მაგრამ სასამართლო პრაქტიკაში მიღებულია, რომ დასაჩუქრებულის უმაღურობად ითვლება: ა) არამართლმომიერი მოქმედება, რომელიც მიმართულია მჩუქებლის, მისი ოჯახის წევრის ან აღმავალი და დაღმავალი ხაზის ნათესავის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის, პატივის, ღირსების, თავისუფლების ან საქმიანი რეპუტაციის წინააღმდეგ; ბ) განზრახვი მოქმედება, რომელიც მიზნად ისახავს მჩუქებლისათვის მნიშვნელოვანი ქონებრივი ზიანის მიყენებას; გ) კანონით განსაზღვრულ მოვალეობაზე – არჩინოს მჩუქებელი, უარის თქმა და სხვა.³ უმჯობესი იქნებოდა, სასამართლოს უკეთ წარმოეჩინა, რომ მოცემულ შემთხვევაში, ადგილი ჰქონდა კანონით განსაზღვრულ მოვალეობას, კერძოდ, სსკ-ის 1182-ე მუხლის თა-

ნახმად, მეუღლეები ვალდებული არიან მატერიალურად დაეხმარონ ერთმანეთს, რასაც წარმოედგინილი ფაქტობრივი გარემოებების თანახმად, ადგილი არ ჰქონია. ამდენად, მეუღლის რჩენის ვალდებულების შეუსრულებლობა უმაღურობის შემადგენლობად უნდა შეფასდეს. შეადგენს უმაღურობის შემადგენლობას. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის თანახმად, ჩუქება არის უსასყიდლო ხასიათის, რაც ნიშნავს, რომ ქონების გადაცემამ არ უნდა წარმოშვას დასაჩუქრებულის რაიმე საპასუხო ვალდებულება.⁴ თუმცა, მეუღლეებს შორის უსასყიდლო ქონების გადაცემა განიხილება არა როგორც ჩუქება, არამედ როგორც ე.წ. ქორწინებასთან დაკავშირებული ქონების გადაცემა. გადაცემის ეს ფორმა ხასიათდება როგორც ე.წ. sui generis. ქორწინებასთან დაკავშირებული ქონების გადაცემა სახეზე, როდესაც ერთი მეუღლე მეორეს გადასცემს ქონებრივ ღირებულებას ქორწინების გამო როგორც შენატანს მეუღლეთა საქორწინო თანაცხოვრების განხორციელებისათვის, ორგანიზების, შენარჩუნებისა და უსაფრთხოებისთვის. ქონების გადაცემს აქვს იმის მოლოდინი, რომ მეუღლეთა თანაცხოვრება არსებობს და მას ამ თანაცხოვრების ფარგლებში კვლავ ქონებრივი ღირებულებით უწევს მონაწილეობა. ნაჩუქრობა წარმოადგენს სამართლისა და ზნეობის ურთიერთკავშირის გამოვლინებას. ამიტომაცაა, რომ მჩუქებლის მიერ ქონებრივი სიკეთის უსასყიდლოდ გაცემა პირდაპირ უკავშირდება დასაჩუქრებულის მხრიდან, მართალია არასამაგიერო, მაგრამ ზნეობრივად ქცევის ვალდებულებას.⁵ ზნეობრივად სავალდებულო მოქმედების შესრულება კი არ შეიძლება განვიხილოთ თავისუფლების შეზღუდვად. სწორედ ასეთი ვალდებულება უნდა დაუპირისპირდეს მჩუქებლის მიერ გაღებულ ქონებრივ სიკეთეს.⁶

ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში⁷ საკონსტიტუციო სასამართლო განმარტავს, რომ ჩუქების გაუქმებით არ ილახება დასაჩუქრებულის, როგორც მესაკუთრის ინტერესები, ვინაიდან ეს სამართლებრივი შედეგი დასაჩუქრებულისთვის არ შეიძლება ჩაითვალოს მოულოდნელად. სასამართლო არ იზიარებს მოსაზრებას, რომ საკუთრება, როგორც სიკეთე, წარმოადგენს უფრო მეტ ფასეულობას, ვიდრე ზნეობრივ ფასეულობათა მხარდაჭერა. ნაჩუქრობა არის სახელშეკრულებო ურთიერთობა, ამდენად, დასაჩუქრებულისთვის სამართლებრივი შედეგი წინასწარაა ცნობილი.

განსახილველ გადაწყვეტილების ფაბულაში დასაჩუქრებულმა დიდი უმაღურობა გამოიჩინა მჩუქებლის მიმართ

² იხ. სუსგ № ას-789-754-2015, 6.11.2015 წელი.
³ *ძლიერიშვილი*, სამოქალაქო კოდექსის ონლაინ კომენტარი, gccc.ge, 1.12.2017, მუხ. 529, ველი 9; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2006 წლის 10 ივლისის № ას-195-617-06 განჩინება.

⁴ *კროპოლოერი ი.*, გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის სასწავლო კომენტარი, §516, გვ.390, ველი, 6.
ძლიერიშვილი, სამოქალაქო კოდექსის ონლაინ კომენტარი, gccc.ge, 1.12.2017, მუხ. 529, ველი 2; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2003 წლის 1 აპრილის N 1/2/155 გადაწყვეტილება.
ძლიერიშვილი, სამოქალაქო კოდექსის ონლაინ კომენტარი, gccc.ge, 1.12.2017, მუხ. 529, ველი 2.
საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2003 წლის 1 აპრილის № 1/2/155 გადაწყვეტილება.

იმით, რომ მასზე არ ზრუნავდა. ამასთან, სასამართლო მართებულად მიუთითებს, რომ უძრავ ქონებაზე მფლობელობის აღდგენის შეუძლებლობა მოპასუხის წინააღმდეგობის გამო კიდევ უფრო ნათლად წარმოაჩენს მჩუქებლისადმი გამობატულ უმადურობას.

არსებობს ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკა მჩუქებლის მძიმე მდგომარეობად მიჩნევასთან დაკავშირებით. მძიმე მატერიალური მდგომარეობის დასადასტურებლად სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს გამჩუქებლის ასაკზე, მის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე, იმ ფაქტზე, რომ გამჩუქებელს საკუთარი ქონების გაჩუქებით მოესპო შემოსავლის წყარო და აღარ შეუძლია ის საკუთარი შეხედულებებისამებრ განკარგოს, მაგალითად, გააქიროს, მიიღოს სარგებელი ან მთელი სიცოცხლის მანძილზე მისთვის მისაღებ პირს (მარჩენალს) სარჩოს გადახდის პირობით (სსკ-ის 941- 942-ე მუხლი) გადასცეს უძრავ ნივთზე საკუთრება. მსგავსი შეხედულება განვითარებული სასამართლოს სხვა გადაწყვეტილებაშიც.⁸

მოსარჩელე უთითებს, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულება იყო მოჩვენებითი. სასამართლო განმარტავს, თუ რა

შემთხვევაში ითვლება გარიგება მოჩვენებით დადებულად, თუმცა, მისი მცდელობა საკითხი გახადოს მკითხველისთვის მარტივად აღსაქმელი, უშედეგოა. მოჩვენებით გარიგებად მიჩნევისათვის გადაწყვეტი არის ფაქტი, რომ მხარეებს არა აქვთ გარიგებაში მითითებული შედეგის დადგომის განზრახვა.⁹ მტკიცების ტვირთი როგორც მოჩვენებითი, ისე თვალთმაქცური გარიგებების შემთხვევაში აწევს იმ პირს, ვინც ამტკიცებს, რომ არსებობს მოჩვენებითი და თვალთმაქცური გარიგებები.¹⁰ სასამართლო პრაქტიკის მიხედვით, მოჩვენებითი გარიგებების დროს მხარეთა ნების გამოვლენის არანამდვილობის მტკიცების ტვირთი აკისრია მას, ვისაც მიაჩნია, რომ მოსარჩელე დადებული გარიგებით შეილახა მისი უფლება.¹¹ აქედან გამომდინარე, მოსარჩელეს ეკისრებოდა ვალდებულება წარმოედგინა სათანადო მტკიცებულებები აღნიშნული გარიგების მოჩვენებითობის დასადასტურებლად, რაც მან ვერ შეძლო. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლოს გადაწყვეტილება, საბოლოო ჯამში, სწორია ნასყიდობის ბათილად ცნობაზე უარის თქმასთან დაკავშირებით, თუმცა ვერ ჩაითვლება საკმარისად დასაბუთებულად.

ქრისტინე ჩილინგარაშვილი

⁸ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 22 სექტემბრის გადაწყვეტილება საქმე № 710-676-2015.

⁹ ჭანტურია, სამოქალაქო კოდექსის ონლაინ კომენტარი, gccc.ge, 3.12.2017, მუხ. 56, ველი 7.

¹⁰ ჭანტურია, სამოქალაქო კოდექსის ონლაინ კომენტარი, gccc.ge, 3.12.2017, მუხ. 56, ველი 21.

¹¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 1-ლი თებერვლის განჩინება, საქმე № ა-27-გან-1-2010.